

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Завдання до самостійної роботи
з навчальної дисципліни**

"СОЦІАЛЬНА СТАТИСТИКА"

**для студентів напряму підготовки
6.030506 "Прикладна статистика"
денної форми навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015

Затверджено на засіданні кафедри статистики та економічного прогнозування.

Протокол № 6 від 17.12.2014 р.

Укладач Аксьонова І. В.

3-13 Завдання до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Соціальна статистика" для студентів напряму підготовки 6.030506 "Прикладна статистика" денної форми навчання / уклад. І. В. Аксьонова. — Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. — 32 с. (Укр. мов.)

Подано завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни, що мають сформулювати й закріпити у студентів уміння та навички обробки й аналізу інформації, яка характеризує соціальні процеси.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030506 "Прикладна статистика" денної форми навчання.

Вступ

Складність процесів глобалізації та європейської інтеграції, наявність цілої низки гострих економічних і соціальних проблем у самій Україні вимагають їх комплексного науково обґрунтованого аналізу, результати якого слугуватимуть базою для розробки відповідних управлінських рішень.

Із бурхливим розвитком інформатизації, технологій впливу на свідомість широких верств населення, поглибленням матеріальної й соціальної диференціації різних прошарків українського суспільства, значною поширеністю тіньової економіки та соціальних відхилень постає необхідність вирішення проблем використання в науковій та практичній діяльності в галузі статистики системи показників, методів збору й опрацювання даних, які забезпечували б необхідну відповідність результатів дослідження реальним явищам і процесам. Важливою умовою в даному випадку є урахування специфіки соціально-економічних процесів в Україні, розробок українських спеціалістів та міжнародних статистичних стандартів і рекомендацій.

Вивчення навчальної дисципліни вимагає поряд із засвоєнням теоретичних положень, практичної проробки тем шляхом самостійного розв'язання відповідних завдань. На вирішення цих питань та закріплення теоретичного матеріалу і спрямовані пропонувані завдання для самостійної роботи.

Самостійна робота студентів (СРС) посилює набуті компетентності, отримані в межах лекційних, практичних та лабораторних занять, на підставі розвитку у студентів здібностей до перманентного самонавчання, самореалізації та здібності планувати як свій час, так і своє майбутнє.

Формами проведення СРС у межах навчальної дисципліни виступають:
аудиторна СРС: вирішення практичних завдань, презентація результатів вирішення;

позааудиторна СРС: підготовка до лабораторних та практичних занять, вирішення домашніх завдань, підготовка до різноманітних форм контролю, що передбачає дисципліна, вивчення контрольних запитань до кожної теми навчальної дисципліни.

Перелік компетентностей, яких набувають студенти під час виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни:

1) Здатність до дослідження населення як об'єкта соціальної статистики:

знання предмету та методів соціальної статистики, основних класифікацій та групувань у соціальній статистиці;

знання методів аналізу соціально-демографічної структури населення та соціальної мобільності;

здатність визначати взаємозв'язки, що відбуваються в суспільстві та характеризують соціальні явища;

здатність застосовувати статистичні методи і показники для аналізу структури та динаміки соціальних явищ і процесів;

сприяння створенню знань та ефективному управлінню ними.

2) Здатність до дослідження якості життя населення:

знання основних характеристик доходів та витрат населення, бідності та рівня людського розвитку;

здатність оцінювати рівень диференціації доходів населення у суспільстві;

здатність аналізувати стан та розвиток ринку житла та ЖКО;

здатність розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення на основі статистичного аналізу рівня життя населення.

3) Здатність формувати та аналізувати показники навколишнього середовища:

знання системи показників статистики навколишнього середовища;

здатність розраховувати та аналізувати показники навколишнього середовища та якості природного середовища;

вміння орієнтуватися в нестандартних ситуаціях.

4) Здатність досліджувати послуги системи охорони здоров'я та освіти:

знання основних показників та методів аналізу системи охорони здоров'я;

знання основних показників та методів аналізу освітніх послуг;

здатність визначати та аналізувати медичні та демографічні показники здоров'я населення;

здатність будувати соціально-економічні нормалі системи освіти;

здатність до розробки та обґрунтування управлінських рішень на основі статистичного аналізу послуг системи охорони здоров'я та освіти.

5) Здатність досліджувати рівень інформатизації суспільства та розвиток галузі культури:

знання основних показників інформатизації суспільства;

знання основних показників культури, мистецтва, відпочинку;

здатність розраховувати та аналізувати рівень інформатизації суспільства;

здатність аналізувати розвиток сфери культури, мистецтва та відпочинку;

здатність до творчого підходу у вирішенні професійних задач.

6) Здатність усвідомлювати механізм дії соціального захисту в країні та проводити його аналіз:

знання основних характеристик соціального забезпечення та соціального захисту;

здатність аналізувати стан та розвиток показників соціальної інфраструктури;

здатність до розробки та обґрунтування управлінських рішень на основі статистичного аналізу соціального захисту населення.

Завдання до самостійної роботи за темами навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Статистичне вивчення населення як об'єкта соціальної статистики

Тема 1. Предмет і завдання соціальної статистики

Питання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

1. Взаємозв'язок соціальної статистики з іншими науками.
2. Узагальнення інформації за соціальною сферою.
3. Система показників соціальної статистики: ієрархічна структура, набори індикаторів, інтегральні й узагальнюючі показники.
4. Особливості формування соціальної статистики в Україні.
5. Актуальність соціальних проблем у сучасному світі.

Тема 2. Суспільство як соціальна система

Питання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

1. Соціальна структура, соціальні процеси та відносини: відмінність понять.
2. Особливості соціальних класів в Україні.
3. Світовий досвід застосування соціальних стандартів.
4. Вплив соціально-економічної політики на соціальну політику та рівень життя населення.

Завдання для аудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. Складіть програму обстеження умов життя домогосподарств.

Завдання 2. За даними, що наведені у табл. 1, 2, розрахуйте коефіцієнт зміни чисельності соціальних груп та коефіцієнт структурних зрушень. Зробіть висновки.

Таблиця 1

Чисельність осіб, що належать до відповідного класу за базисний рік, тис.

Клас	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	8,5	9,7	5,2	4,4	3,2	3,3	4,8	5,6	7,9	8,4
2	10,6	11,6	15,4	11,2	12,3	12,2	13,4	14,8	15,3	16,7
3	26,9	31,5	30,4	24,6	25,5	27,4	28,6	31,4	30,2	29,9
4	31,4	35,4	38,6	35,5	39,4	37,2	35,4	33,9	38,2	33,1
5	42,6	45,2	47,4	40,8	40,4	42,8	40,5	46,4	45,2	46,2
6	51,8	61,8	62,3	52,4	50,8	59,3	55,5	50,1	60,4	62,1
7	11,7	15,4	17,4	15,2	17,3	16,4	12,3	11,7	12,8	13,3
8	6,7	11,2	10,5	9,4	11,3	12,8	5,4	6,7	7,7	7,9

Таблиця 2

Чисельність осіб, що належать до відповідного класу за звітний рік, тис.

Клас	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	8,7	9,6	5,1	4,1	3,0	2,5	4,2	5,8	8,8	8,3
2	10,7	11,0	16,3	12,6	12,8	11,2	15,4	10,4	17,1	17,3
3	28,3	30,4	31,2	25,6	21,3	28,4	35,1	27,9	25,8	30,3
4	29,8	33,5	37,4	36,6	45,4	39,9	42,7	38,3	40,2	30,4
5	43,8	46,7	45,2	41,2	50,4	37,8	44,3	48,2	41,7	45,4
6	52,3	60,8	60,3	60,9	55,8	64,7	62,8	49,7	64,1	60,4
7	12,3	17,3	18,4	16,7	13,4	11,1	10,7	15,4	18,1	12,1
8	5,4	12,3	9,5	9,1	8,3	15,2	5,9	2,3	6,7	7,8

Завдання 3. За даними про вибуття робітників за видами економічної діяльності двох регіонів та коефіцієнтом заміщення робочої сили (табл. 3), розрахуйте за кожним видом економічної діяльності та для кожного регіону чисельність прийнятих робітників. Оцініть подібність структур прийнятих робітників за видами економічної діяльності за регіонами. Зробіть висновки.

Таблиця 3

Вибуття робітників за видами економічної діяльності

Назва секції КВЕД	Регіон А		Назва секції КВЕД	Регіон Б	
	Вибуло робітників, тис. осіб	Коефіцієнт заміщення		Вибуло робітників, тис. осіб	Коефіцієнт заміщення
A	500	0,5	A	470	0,4
B	480	1,3	B	390	1,8
C	289	9,4	C	239	11,4
D	300	10,3	D	334	6,3
E	178	0,8	E	189	1,8
F	456	1,5	F	450	1,5
G	389	0,3	G	302	1,63
H	240	0,4	H	245	0,9
I	45	2,2	I	46	6,2
J	25	3,2	J	15	3,6
K	35	0,9	K	25	0,9
L	126	12,4	L	156	10,4
M	120	5,7	M	140	9,7
N	23	0,2	N	17	0,3
O	12	0,2	O	10	0,3
P	134	0,1	P	115	0,6
Q	27	0,3	Q	24	0,2
R	10	0,3	R	14	0,3
S	9	0,8	S	7	0,8
T	8	1,1	T	9	1,9
U	4	1,8	U	4	3,8

Тема 3. Населення як об'єкт соціальної статистики

Питання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

1. Які основні класифікаційні ознаки сімей і домогосподарств використовує соціальна статистика?
2. Соціально-економічний склад населення: статистичний аспект.
3. Статистика трудового потенціалу.

Завдання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. Відомі наступні дані, що характеризують динаміку структури ринку праці в Україні (табл. 4).

Розрахуйте індивідуальні та узагальнюючі показники структурних зрушень та проаналізуйте отримані результати:

1 варіант: у 2009 р. порівняно з 2004 р.;

2 варіант: у 2014 р. порівняно з 2009 р.;

3 варіант: у 2014 р. порівняно з 2004 р.

Таблиця 4

Структура ринку праці в Україні

Категорії населення	% до загальної чисельності населення		
	2004	2009	2014
Працівники сфери виробництва	31	15	5
Працівники сфери обігу	5,5	19	32
Зайняті в державному секторі	10,5	7	5
Непрацюючі	15	17	20
Діти та школярі	24	22	20
Пенсіонери	14	20	18
Разом	100	100	100

Завдання 2. За даними про розподіл домогосподарств за кількістю членів та середньодушовому доходу у двох регіонах (табл. 5), співставте структуру домогосподарств окремих регіонів за чисельністю домогосподарств; розрахуйте середньодушовий дохід усіх домогосподарств за кожним регіоном; визначте залежність зміни середньодушового доходу домогосподарства від зміни частки домогосподарств, що мешкають у домогосподарствах різного типу, за допомогою індексу структурних

зрушень; розрахуйте стандартизований розмір середньодушового доходу (елімініуйте вплив питомої ваги домогосподарств різної чисельності). У якості стандарту візьміть частку домогосподарств за сукупністю регіонів. Порівняйте фактичні та стандартизовані показники і зробіть висновки.

Таблиця 5

Розподіл домогосподарств (ДГ) за регіонами

Групи ДГ за чисельністю	Регіон А		Регіон Б		Число ДГ даного типу на 1000 ДГ по сукупності регіонів
	Число ДГ даного типу на 1000 ДГ	Середньодушовий дохід в ДГ, грн	Число ДГ даного типу на 1000 ДГ	Середньодушовий дохід в ДГ, грн	
1	260	752	207	1 884	230
2	265	610	242	1 516	255
3	235	547	246	1 344	241
4 та більше	240	448	305	862	274

Завдання для аудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. Дані про природний та механічний рух населення подані в табл. 6.

Таблиця 6

Показники природного та механічного руху населення

Показник	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Кількість народжених, тис. осіб	15	7,9	5,7	4,3	10,7	3,2	4,3	7,0	8,7	5,5
Коефіцієнт народжуваності, ‰	17,8	18,8	16,2	15,5	14,9	21,0	19,5	18,6	16,8	19,0
Коефіцієнт смертності, ‰	8,5	15,6	19,0	18,8	13,2	17,5	18,6	9,2	8,6	2,3
Померло дітей у віці до 1 року, осіб	220	190	220	158	103	146	241	195	99	85
Померло населення, тис. осіб	0,7	7,7	5,9	17,4	7,9	2,8	9,4	9,6	3,3	9,8
Вибуло населення, тис. осіб	0,3	11,3	6,7	15,5	5,5	5,8	7,6	11,0	2,9	3,8
Частка жінок у віці 15 – 49 років, %	37	39	40	38	38	35	41	42	38	34

Проаналізуйте всі можливі показники населення і зробіть висновки.

Завдання 2. На початок року чисельність жінок дітородного віку становила 750 тис. осіб, за рік їх чисельність зросла на 1 тис. осіб. Визначте спеціальні коефіцієнти народжуваності, якщо відомо, що протягом року народилося 20 тис. немовлят.

Завдання 3. Подано розподіл постійного населення України за віком (табл. 7).

Таблиця 7

Постійне населення України за 2 роки

Вікові групи, років	1 рік		2 рік	
	Міське населення	Сільське населення	Міське населення	Сільське населення
Усе населення	34 542,0	16 537,4	33 505,9	15 950,2
До 1 року	304,7	182,5	236,8	148,2
1 – 4	1 472,2	813,5	1 111,9	676,8
5 – 9	2 465,4	1 188,1	1 883,8	1 032,5
10 – 14	2 613,8	1 213,6	2 512,7	1 222,6
15 – 19	2 587,1	1 061,7	2 658,5	1 106,5
20 – 24	2 645,9	1 039,6	2 558,5	1 032,8
25 – 29	2 336,8	985,4	2 547,8	1 024,5
30 – 34	2 657,8	1 034,4	2 251,6	986,4
35 – 39	2 921,6	1 059,9	2 702,7	1 062,1
40 – 44	2 721,6	935,0	2 757,5	1 021,0
45 – 49	2 418,6	839,2	2 601,9	909,0
50 – 54	1 567,0	795,5	2 023,5	728,3
55 – 59	2 465,0	1 295,8	1 628,5	876,0
60 – 64	1 434,8	959,5	2 151,4	1 172,6
65 – 69	1 663,7	1 179,2	1 221,4	884,3
70 і старше	2 265,8	1 954,5	2 657,4	2 066,6
Із загальної кількості населення у віці:				
молодшому за працездатний	7 370,8	3 625,9	6 279,9	3 328,0
працездатний	20 435,7	8 091,0	20 281,2	7 997,7
старшому за працездатний	6 735,5	4 820,5	6 944,8	4 624,5

Проаналізуйте вікові структури усього, міського і сільського населення, оцініть структурні зміни, що відбулися за аналізований період. Обчисліть показники демографічних навантажень населення в працездатному віці непрацездатними категоріями населення. Проаналізуйте динаміку цих показників. Розрахуйте середній, модальний та медіанний вік міського та сільського населення за 2-ий рік. Зробіть висновки.

Завдання 4. За даними структури платних послуг (табл. 8), розрахуйте індивідуальні показники структури, інтегральний коефіцієнт структурних зрушень К. Гатєва, індекс структурних зрушень А. Салаї, коефіцієнт рангової кореляції Спірмена, коефіцієнт нерівномірності розподілу. Зробіть висновки.

Таблиця 8

Структура платних послуг населенню за два роки, %

Види платних послуг	Базисний рік	Звітний рік
Житлово-комунальні	15,1	41,8
Побутові	26,1	21,8
Послуги освіти	20,3	17,1
Послуги охорони здоров'я	7,4	10,6
Юридичні	4,4	1,6
Інші	26,7	7,1
Усього	100,0	100,0

Тема 4. Статистика рівня життя населення

Питання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

1. Соціально-економічні нормативи споживання: види та призначення.
2. Статистичне вивчення бідності в Україні.
3. Об'єктивна необхідність застосування інтегральних показників рівня життя населення.
4. Нормативи споживання та споживчі бюджети.

Завдання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. Структура грошових доходів населення регіону в 2013 та 2014 рр. характеризується наступними даними (табл. 9).

Таблиця 9

Структура грошових доходів населення регіону за 2013 – 2014 рр.

Види доходів	2013	2014
Усього доходів:	100,0	100,0
Доходи від підприємницької діяльності	12,8	8,8
Заробітна плата найманих працівників, включаючи виплати соціального характеру	40,4	44,0
Соціальні трансферти	12,3	14,1
з них:		
пенсії та допомоги	11,5	13,6
стипендії	0,3	0,2
Доходи населення від власності	10,2	7,8
Доходи від продажу іноземної валюти	17,2	15,0
Гроші отримані шляхом переводу	0,1	0,1
Інші надходження	7,0	10,2

За допомогою індивідуальних та узагальнюючих показників структурних зрушень оцініть інтенсивність зміни структури грошових доходів населення в 2014 р. порівняно з 2013 р.

Завдання 2. Відомий наведений у табл. 10 поділ домогосподарств України в 2014 році за рівнем середньодушових грошових витрат і їх чисельним складом.

Таблиця 10

Розподіл домогосподарств за рівнем середньодушових грошових витрат і їх чисельним складом

Групи домогосподарств із середньодушовими витратами на місяць, грн	Кількість домогосподарств (тисяч), у складі яких є осіб:					Усього домогосподарств
	одна	дві	три	чотири	п'ять і більше	
1	2	3	4	5	6	7
До 300,0	81,2	112,8	102,0	200,7	230,7	727,4
300,1 – 600,0	289,4	506,5	513,4	703,1	631,5	2 643,9

1	2	3	4	5	6	7
600,1 – 900,0	541,4	910,0	854,0	1 002,6	491,9	3 799,9
900,1 – 1 200,0	592,2	961,9	777,0	692,2	249,2	3 266,5
1 200,1 – 1 500,0	517,7	845,8	517,0	357,5	138,0	2 376,0
1 500,1 – 1 800,0	439,5	536,8	365,2	183,4	67,2	1 592,1
1 800,1 – 2 100,0	285,2	364,9	257,6	116,5	60,4	1 084,6
2 100,1 – 2 400	221,2	220,2	144,3	86,5	21,0	693,2
2 400,1 – 2 700,0	135,6	180,7	79,8	31,8	8,4	436,3
2 700,1 – 3 000	114,3	120,1	49,4	34,6	7,7	326,1
Понад 3 000,0	349,6	245,2	144,3	51,9	10,8	801,8
Усі домогосподарства	3 567,3	5 004,9	3 798,0	3 460,8	1 916,8	17 747,8

Оцініть подібність домогосподарств, що складаються з різної кількості осіб за структурою середньодушових витрат. Результати представте у матричній формі. Зробіть висновок.

Завдання 3. За даними про вартість та зміни тарифів на послуги (табл. 11), визначте як змінилась вартість послуг, тарифи на послуги та фізичний обсяг послуг. Зробіть висновки.

Таблиця 11

Дані про вартість послуг та зміну тарифів на них

Види послуг	Вартість послуг, млн грн		Зміна тарифів на послуги у звітному періоді порівняно з базисним, %
	Базисний період	Звітний період	
А	35	30	+4,8
Б	46	56	+10,0
В	128	130	-3,5

Завдання 4. Попит на продукт А виріс з 500 до 520 шт. Ціна цього продукту підвищилась на 4 %. Дайте оцінку еластичності попиту на продукт А.

Завдання 5. Доходи населення знизились з 300 до 200 грош. од., обсяг попиту на продукцію Б змінився від 30 до 10 шт. Встановіть характер еластичності попиту. Як в даній ситуації зміняться витрати населення на споживання продукції Б?

Завдання 6. Маємо дані про розподіл населення регіону за середньодушовим грошовим доходом (табл. 12).

Таблиця 12

Розподіл населення за середньодушовим доходом

Середньодушовий грошовий дохід, грн	До 100	100 – 200	200 – 300	300 – 400	400 – 500	500 – 600	600 – 700	700 – 800	800 – 900	900 – 1 000	1 000 – 1 100	1 100 – 1 200	1 200 – 1 300	1 300 – 1 400	більше 1 400	Усього
Чисельність населення, тис. осіб	2,9	18,5	25,5	23,4	18,8	14,3	10,7	8,0	6,0	4,5	3,0	3,0	1,7	1,8	6,1	148,2

Визначте: середньодушовий місячний дохід; модальний та медіанний дохід; децильний коефіцієнт диференціації доходів населення. Зробити висновки.

Завдання для аудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. За двома регіонами визначте диференціацію населення за доходами за допомогою коефіцієнтів Лоренца та Джині. Покажіть криву Лоренца графічно (табл. 13). Зробіть висновки.

Варіанти: 1 – регіони А та Б; 2 – регіони А та В; 3 – регіони А та Г; 4 – регіони А та Д; 5 – регіони Б та В; 6 – регіони Б та Г; 7 – регіони Б та Д; 8 – регіони В та Г; 9 – регіони В та Д; 10 – регіони Г та Д.

Розподіл населення по 20-відсотковим групам за рівнем доходів

20-відсоткові групи населення за рівнем середньодушового доходу	Розподіл населення за доходами по регіону А	Розподіл населення за доходами по регіону Б	Розподіл населення за доходами по регіону В	Розподіл населення за доходами по регіону Г	Розподіл населення за доходами по регіону Д
0,2	0,102	0,090	0,080	0,115	0,070
0,2	0,150	0,128	0,133	0,132	0,145
0,2	0,187	0,194	0,181	0,198	0,265
0,2	0,234	0,270	0,245	0,264	0,360
0,2	0,327	0,318	0,361	0,291	0,160

Завдання 2. За даними, що характеризують якість життя в окремих країнах (табл. 14), розрахуйте ІРЛП, та індекси злиденності населення. Зробіть порівняльний аналіз.

Показники якості життя у різних країнах

Показники	Бельгія	Японія	Ефіопія
1	2	3	4
Тривалість життя, років	76,9	79,9	–
Доля населення, що має тривалість життя до 60 років, %	–	8	–
Частка населення, що не доживає до 40 років	–	–	0,34
Рівень грамотності дорослого населення, %	99,0	99,0	35,5
Частка функціонально неграмотного населення	–	0,168	–
Доля учнів серед молоді, %	86	78	–
Частка осіб з тривалістю безробіття більше 1 року	–	0,006	–
Доля населення, що не має доступу до якісної води, %	–	–	75,0

1	2	3	4
Частка населення, що не має доступу до якісного медичного обслуговування	–	–	0,54
Доля населення, що знаходиться поза межою бідності, %	–	11,8	–
Частка дітей у віці до 5 років зі зниженою масою тіла	–	–	0,48
Реальний ВВП на душу населення, дол. США	4 800	5 100	–

Завдання 3. За даними табл. 15, визначте рівень середньодушового споживання по кожному регіону за кожний період; динаміку рівня середньодушового споживання в цілому по всіх регіонах; абсолютну зміну фонду споживання за рахунок зміни середньодушового споживання та чисельності населення. Зробіть висновки.

Таблиця 15

Споживання товарів та послуг за окремими регіонами

Регіон	Чисельність населення, тис. осіб		Обсяг споживання, млн грн	
	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік
А	2 300	2 320	840	870
Б	1 300	1 295	920	900
С	900	903	710	700

Завдання 4. Кінцеві доходи населення в базисному періоді склали 5 650 тис. грош. од. Роздрібні ціни на товари та послуги у звітному періоді порівняно з базисним знизилась на 2 %, чисельність населення підвищилась на 4 %.

Визначте індекс реальних доходів населення та індекс реальних доходів у розрахунку на 1 особу.

Завдання 5. Чому буде дорівнювати коефіцієнт еластичності попиту за ціною і що означатиме його величина, якщо ціни на молочні продукти знизились на 2 %, а попит на ці продукти виріс на 3 %?

Завдання 6. За даними вибіркового обстеження бюджетів домашніх господарств (табл. 16), розрахуйте коефіцієнти еластичності споживання продуктів харчування від реальних доходів населення. Зробіть висновки.

Таблиця 16

Дані вибіркового обстеження домогосподарств

Показник	Базисний рік	Темп росту
Середньодушкове споживання за місяць, кг:		
молока	18	0,95
картоплі	10	1,10
Середньодушові номінальні доходи на домогосподарство, грн	350	1,29
Індекс споживчих цін	1,2	1,04

Тема 5. Статистика житлових умов і житлово-комунального обслуговування

Питання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

1. Благоустрій та його статистичний аналіз.
2. Розвиток ринку житла в Україні.
3. Статистичні методи, які застосовуються для вивчення житлових умов населення.
4. Поняття ринку житла, його складові та характеристика.
5. Характеристика категорій споруд та будівель, що не відносяться до житлового фонду.

Завдання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. Показники житлово-комунального обслуговування районів наведені в табл. 17.

Показники житлово-комунального обслуговування

Район	Частка домогосподарств, які мають лічильники споживання води, тепла, газу, %	Витрати домогосподарств на житлово-комунальні потреби, грн на 1 особу	Кількість житлово-комунальних підприємств та організацій	Частка домогосподарств, які отримують субсидії на сплату витрат за житлово-комунальні послуги, %
1	0,5	155	579	10
2	0,45	129	490	16
3	0,43	210	322	15
4	0,46	135	690	22
5	0,49	155	280	9
6	0,52	129	455	16
7	0,44	139	388	18
8	0,43	195	290	13
9	0,46	186	458	21
10	0,48	173	525	10

Проаналізуйте рівень розвитку житлово-комунального обслуговування районів за допомогою коефіцієнта Кендала. Зробіть висновки.

Завдання 2. За допомогою коефіцієнта конкордації оцініть ступінь доступності житлово-комунальних послуг населенню окремих регіонів (табл. 18).

Забезпеченість населення окремими житлово-комунальними послугами за регіонами

Регіон	Ранги забезпеченості населення окремими житлово-комунальними послугами			
	водою	опаленням	каналізацією	газом
1	2	3	4	5
Вінницький	9	5	6	4
Закарпатський	25	19	21	24
Запорізький	19	18	16	14
Івано-Франківський	17	13	24	25
Миколаївський	23	24	22	23

1	2	3	4	5
Одеський	3	7	3	8
Полтавський	21	23	23	18
Харківський	6	3	2	1
Херсонський	11	10	12	7
Хмельницький	7	8	13	2
Черкаський	22	20	19	22

Завдання 3. За наведеними даними проаналізуйте середньорічні показники динаміки міського житлового фонду за формами власності (млн м² загальної площі) (табл. 19).

Таблиця 19

Динаміка зміни міського житлового фонду за формами власності

Показник	Перший рік	Другий рік	Третій рік	Десятий рік
Міський житловий фонд, у тому числі за формами власності	507,5	574,3	616,6	643,2
Державний, комунальний, колективний фонд	340,9	395,7	317,2	205,7
Приватний житловий фонд	166,6	178,6	299,4	437,5

Завдання 4. За даними вибіркового обстеження житлових умов 100 домогосподарств в місті А та 150 домогосподарств в місті Б встановлено, що середній розмір загальної площі в місті А склав 25,3 м²/осіб при коефіцієнті варіації 60 %; середній розмір житлової площі – 18,5 м²/осіб при коефіцієнті варіації 55 %; частка домогосподарств із забезпеченістю житловою площею 15 м²/осіб та більше склала 25 %. У місті Б середній розмір загальної площі склав 27,5 м²/осіб при коефіцієнті варіації 58 %; середній розмір житлової площі – 19,0 м²/осіб при коефіцієнті варіації 45 %; частка домогосподарств із забезпеченістю житловою площею 15 м²/осіб та більше склала 32 %. Визначте, у якому місті житлові умови кращі та чому?

Завдання для аудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. За даними табл. 20, проаналізуйте зміну рівня середньої забезпеченості населення житлом за рахунок окремих факторів. Зробіть висновки. Розрахуйте абсолютну зміну обсягу житлового фонду за рахунок зміни загальної площі житла на одну особу та чисельності населення.

Таблиця 20

Забезпеченість житловим фондом за типом поселення

Тип місцевості	Загальна площа житла в середньому на одну особу, кв. м на особу		Обсяг житлового фонду, млн кв. м	
	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік
Міська	20,1	22,0	710	786
Сільська	23,4	25,6	458	502

Тема 6. Статистика зовнішнього середовища

Питання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

1. Класифікація гранично допустимих норм.
2. Інтегральні характеристики якості навколишнього середовища.
3. Характеристика природних ресурсів як складової національного багатства.
4. Проблеми охорони навколишнього середовища в сучасних умовах.

Завдання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. Умови праці робітників, які зайняті в галузях промисловості, наведені в табл. 21. Проаналізуйте динаміку середньої частки робітників, які працюють в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам і оцініть вплив на зміну цієї частки: а) зміни чисельності працюючих у галузі; б) зміни чисельності працюючих в умовах, що не відповідають вимогам. Розрахувати показники локалізації шкідливих умов праці і їхньої концентрації.

Умови праці робітників у звітному та базисному періодах

Галузі промисловості	Базисний період		Звітний період	
	Чисельність робітників галузі	Чисельність працюючих в умовах, які не відповідають санітарно-гігієнічним нормам	Чисельність робітників галузі	Чисельність працюючих в умовах, які не відповідають санітарно-гігієнічним нормам
Електроенергетика	250,8	76,0	246,1	90,8
Паливна промисловість	610,6	381,6	483,2	336,8
Атомна промисловість	11,1	0,9	11,2	1,5
Чорна металургія	495,3	262,5	476,8	265,6
Кольорова металургія	40,4	17,2	41,4	15,9
Хімічна та нафтохімічна	260,7	91,0	192,4	86,4
Машинобудування і металообробка	1 617,6	331,6	1 207,4	262,0
Деревообробна промисловість	117,7	24,6	94,1	19,0
Целюлозно-паперова	24,5	5,1	21,9	5,2
Промисловість будівельних матеріалів	209,4	55,9	167,5	53,6
Скляна, фарфоро-фаянсова промисловість	57,2	17,0	48,7	15,2
Легка промисловість	320,0	56,0	243,9	37,8
Харчова промисловість	583,2	72,9	493,5	75,5
Мікробіологічна	5,2	1,8	3,7	1,2
Борошномельно-круп'яна і комбікормова	49,5	10,5	39,6	9,3
Медична промисловість	27,7	5,2	21,6	5,0
Поліграфічна	28,1	3,8	22,2	3,6

Завдання для аудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. Аналіз забруднення зворотних вод, що були скинені у водоймище міста, виявив наступні речовини у воді: поглиненого кисню – 5 мг/л; ртуті – 0,006 мг/л; аміаку – 0,5 мг/л; солі ціаністої кислоти – 0,4 мг/л. Оцініть якість вод у водоймищі за допомогою

коефіцієнта навантаження на водойми джерел забруднення, якщо для виявлених у воді речовин встановлені наступні гранично допустимі концентрації: поглиненого кисню – 3 мг/л; ртуті – 0,005 мг/л; аміаку – 0,5 мг/л; солі ціаністої кислоти – 0,2 мг/л.

Завдання 2. Проаналізувати діяльність органів державного природоохоронного контролю за даними табл. 22.

Таблиця 22

Діяльність органів державного природоохоронного контролю

Показник	Сфери державного контролю			
	Земельні ресурси	Рослинний світ	Тваринний світ	Природно-заповідний фонд
Проведено перевірок	12 100	8 720	3 100	2 956
Притягнуто до адміністративної відповідальності, осіб	3 175	6210	986	493
Накладено штрафів, тис. грн	298,6	429,7	47,8	29,5
Накладено позовів за збитки, тис. грн	926,8	7 356,1	38,4	295,7
Призупинено виробничу діяльність об'єктів, випадків	129	86	8	37

Змістовий модуль 2. Статистика умов життя населення

Тема 7. Статистика послуг системи охорони здоров'я

Питання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

1. Охарактеризуйте засади ринкової економіки в контексті системи охорони здоров'я.
2. Охарактеризуйте систему показників матеріально-технічної бази мережі охорони здоров'я.
3. Розвиток системи медичного страхування.
4. Використання міжнародних класифікацій хвороб для розробки статистичних даних щодо захворюваності.

Завдання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. Визначте показники захворюваності населення Харківської області (первинної, загальної, спеціальної) за даними про середньорічну чисельність населення, число зареєстрованих захворювань, у тому числі зареєстрованих у даному періоді вперше. Оцініть забезпеченість населення медичною допомогою, проаналізувати динаміку показників. Визначте співвідношення темпів росту забезпеченості населення області лікарями та середнім медичним персоналом. Вихідну інформацію візьміть на офіційному сайті ГУС в Харківській області.

Завдання для аудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. Проаналізуйте динаміку захворюваності та оцініть вплив на неї: а) змін рівнів захворюваності; б) змін чисельності населення.

Варіант 1. Чисельність населення у базисному році склала 45,875 млн осіб, у звітному – 45,873 млн осіб. Захворівших було виявлено у базисному році 11 955 осіб, у звітному – 12 215 осіб.

Варіант 2. Чисельність населення у базисному році склала 23,164 млн осіб, у звітному – 22,899 млн осіб. Захворівших було виявлено у базисному році 5 438 осіб, у звітному – 5 428 осіб.

Варіант 3. Чисельність населення у базисному році склала 34,954 млн осіб, у звітному – 35,122 млн осіб. Захворівших було виявлено у базисному році 7 665 осіб, у звітному – 7 551 осіб.

Варіант 4. Чисельність населення у базисному році склала 42,177 млн осіб, у звітному – 42,234 млн осіб. Захворівших було виявлено у базисному році 10 455 осіб, у звітному – 10 322 осіб.

Варіант 5. Чисельність населення у базисному році склала 35,326 млн осіб, у звітному – 35,487 млн осіб. Захворівших було виявлено у базисному році 6 538 осіб, у звітному – 6 588 осіб.

Варіант 6. Чисельність населення у базисному році склала 38,499 млн осіб, у звітному – 36,947 млн осіб. Захворівших було виявлено у базисному році 4 945 осіб, у звітному – 4 756 осіб.

Варіант 7. Чисельність населення у базисному році склала 45,122 млн осіб, у звітному – 45,639 млн осіб. Захворівших було виявлено у базисному році 10 937 осіб, у звітному – 10 769 осіб.

Варіант 8. Чисельність населення у базисному році склала 38,846 млн осіб, у звітному – 37,736 млн осіб. Захворівших було виявлено у базисному році 8 353 осіб, у звітному – 8 255 осіб.

Варіант 9. Чисельність населення у базисному році склала 22,582 млн осіб, у звітному – 24,003 млн осіб. Захворівших було виявлено у базисному році 4 803 осіб, у звітному – 4 793 осіб.

Варіант 10. Чисельність населення у базисному році склала 37,532 млн осіб, у звітному – 37,135 млн осіб. Захворівших було виявлено у базисному році 5 948 осіб, у звітному – 5 893 осіб.

Тема 8. Статистика освіти

Питання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

1. Освітній потенціал суспільства: методики обчислення.
2. Узагальнюючі показники рівня освіти.
3. Показники статистики вищої професійної освіти.
4. Міжнародні класифікації та системи показників у статистиці освіти.

Завдання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. На підставі обстеження загальноосвітніх шкіл в Україні були одержані наступні дані на початок навчального року: кількість шкіл – 25 тис., число учнів – 9 000 тис., чисельність учителів – 600 тис., витрати з бюджету – 2,8 млн грн. Проаналізуйте показники охоплення системою освіти учнів шкіл. Розрахуйте коефіцієнти для побудови соціально-економічної нормалі системи освіти та побудуйте нормаль за два роки. Зробіть висновки.

Завдання 2. Чисельність населення міста віком 15 років і старше складає 1 759 тис. осіб, з них мають освіту, тис. осіб: повну вищу – 300, базову вищу – 74, професійно-технічну – 252, повну загальну середню – 569, базову загальну середню – 250, початкову загальну – 2 228, нижчу за початкову – 65. Визначте середнє число років навчання населення віком 15 років і старше, вважаючи, що для досягнення різних рівнів освіти населення витрачало таку кількість років: на повну вищу – 15, базову вищу – 13, професійно-технічну – 12, повну загальну середню – 11, базову загальну – 9, початкову загальну – 3, на нижчу за початкову – 1 рік.

Завдання для аудиторної самостійної роботи студентів

Завдання 1. За даними, що наведені у табл. 23, проаналізуйте рівень освіти у двох регіонах країни за допомогою індексів мінливого, фіксованого складу та структурних зрушень. Зробіть висновки.

Таблиця 23

Вікові показники рівня освіти населення

Вік населення, років	Регіон 1		Регіон 2	
	Частка населення вікової групи, %	Рівень освіти населення	Частка населення вікової групи, %	Рівень освіти населення
15 – 24	30,4	712	25,4	740
25 – 34	32,8	925	35,5	930
35 – 44	14,3	820	11,8	724
45 – 54	11,2	735	15,3	713
55 – 64	5,3	422	5,5	344
Більше 64	6,0	220	6,5	240

Завдання 2. Маються дані, які характеризують динаміку показників початкового ступеня навчання (I ступень), табл. 24.

Побудуйте соціально-економічну нормаль. Розрахуйте темпи зміни кожного показника та співставити їх відносно соціально-економічної нормалі за кожною групою країн. Зробіть висновки щодо охоплення дітей шкільного віку освітою.

Таблиця 24

Показники рівня розвитку початкового ступеня освіти

Групи країн	Чисельність викладачів, тис.		Чисельність учнів, млн осіб		Чисельність дітей відповідного шкільного віку, млн осіб	
	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік
Розвинені країни	14 676	17 433	430	493	411	470
Найменш розвинені країни	1 097	1 462	46	65	70	94

Тема 9. Статистика інформатизації

Питання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

1. Джерела даних про забезпеченість населення інформацією.
2. Система показників бібліотечного обслуговування.
3. Концепція Національної програми інформатизації.
4. Нормативно-правове забезпечення інформаційної діяльності та інформатизації в Україні.

Завдання для аудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. Маємо дані, які характеризують забезпеченість та використання мешканцями бібліотечної мережі в деяких регіонах країни (табл. 25).

Таблиця 25

Темпи росту показників забезпеченості та використання бібліотек

Регіон	Середньорічні коефіцієнти зміни у звітному році порівняно з базисним		
	чисельності читачів бібліотек	книжкового фонду бібліотек	кількості бібліотек
1	1,015	0,904	0,916
2	1,024	0,982	0,987
3	1,022	1,304	1,000
4	1,033	0,961	0,866
5	1,014	0,932	0,877
6	1,118	1,087	0,928
7	0,917	0,982	1,000
8	1,012	0,999	1,022
9	1,063	0,974	0,926

Побудуйте соціально-економічну нормаль. Порівняйте за кожним регіоном коефіцієнти зміни аналізованої системи показників згідно з нормаллю. Згрупуйте регіони за наступними ознаками:

- 1) доступність бібліотек ;
- 2) зниження доступності бібліотечного обслуговування;
- 3) неякісне бібліотечне обслуговування.

Побудуйте групову таблицю та зробіть висновки.

Тема 10. Статистика культури, мистецтва і відпочинку

Питання для позааудиторної самостійної роботи студентів:

1. Класифікація показників діяльності закладів мистецтва.
2. Статистика туризму і туристичних послуг.
3. Характеристика поведінки людей під час споживання послуг.
4. Статистика рекреації та досугу.

Завдання для аудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. За табл. 26 розрахуйте коефіцієнти нерівномірності розподілу й відвідування учнями шкіл, орієнтованих на естетичне виховання (на початок навчального року).

Таблиця 26

Дані про школи, орієнтовані на естетичне виховання

Показник	Кількість шкіл		У них учнів	
	1/2 навч. рік	2/3 навч. рік	1/2 навч. рік	2/3 навч. рік
Дитячі музичні школи	1 036	1 025	1 994,1	193,2
Дитячі школи мистецтв	304	312	77,6	79,8
Дитячі художні школи	130	131	18,5	18,7
Хореографічні школи	9	10	2,0	2,0
Вечірні школи загальної музичної освіти	2	2	0,5	0,5

Завдання 2. Маємо дані, які характеризують діяльність театрів міста (табл. 27).

Таблиця 27

Динаміка показників, які характеризують діяльність театрів міста

Показники	2004 рік			2009 рік			2014 рік		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Чисельність театрів	3	9	5	6	13	6	6	13	6
Відвідуваність театрів, тис.	785	2635	910	610	1960	720	575	1740	655
Кількість місць, тис.	2,8	8,9	2,6	4,0	9,1	2,8	4,5	9,2	2,9
Кількість спектаклів	710	3 940	2 130	810	3 440	1 755	910	3 480	1 800

Умовні позначення: 1 – театри опери та балету; 2 – театри драми та комедії й музикальні; 3 – театри юного глядача та дитячі

Побудуйте соціально-економічну нормаль. Розрахуйте за кожним видом театрів темпи зміни за кожним показником та порівняйте згідно нормалі:

1 варіант: у 2009 р. порівняно з 2004 р.;

2 варіант: у 2014 р. порівняно з 2009 р.;

3 варіант: у 2014 р. порівняно з 2004 р.

Завдання 3. За даними про діяльність театральних закладів (табл. 28) за допомогою індексного методу проаналізуйте динаміку середньої частоти відвідування одного театру населенням. Зробіть висновки.

Таблиця 28

Динаміка загальної кількості професійних театрів та кількості відвідувань театрів за рік

Види театрів	Загальна кількість професійних театрів		Кількість відвідувань театрів за рік, млн	
	Базисний рік	Звітний рік	Базисний рік	Звітний рік
Оперний	5	6	4,5	5,8
Драматичний	75	72	4,8	4,0
Юного глядача	34	37	6,9	7,2

Тема 11. Статистика соціального захисту населення

Питання для поза аудиторної самостійної роботи студентів:

1. Категорії "соціальна допомога", "соціальне забезпечення", "соціальний захист": спільне та відмінне.
2. Джерела інформації про соціальний захист населення.
3. Характеристика систем соціального захисту для різних категорій населення.
4. Соціальний захист безробітного населення.
5. Соціальний захист за кордоном.

Завдання для аудиторної самостійної роботи студентів:

Завдання 1. Дані про чисельність пенсіонерів, які перебувають на обліку в органах соціального захисту і середній розмір призначеної місячної пенсії наведені у табл. 29.

Чисельність пенсіонерів, які перебувають на обліку в органах соціального захисту і середній розмір призначеної місячної пенсії

Вид пенсії	Чисельність пенсіонерів, тис. осіб		Середній розмір пенсії, грн	
	Базисний період	Звітний період	Базисний період	Звітний період
За віком	8 204	9 708	1 805,4	1 886,0
За інвалідністю	5 603	6 001	1 870,8	1 890,6
У разі втрати годувальника	80	85	1 640,3	1 655,9
За вислугу років	720	734	1 894,0	1 900,7
Соціальна	575	630	1 710,3	1 730,8

Визначте середній розмір призначеної місячної пенсії по всій сукупності пенсіонерів і проаналізуйте її динаміку. Оцініть вплив на зміну середнього розміру пенсії: а) підвищення розмірів пенсії кожної категорії пенсіонерів; б) зміни чисельності пенсіонерів у складі кожної групи. Зробіть висновки.

Завдання 2. За даними, наведеними в табл. 30, визначте показники структур надання цільової допомоги непрацездатним громадянам із мінімальними доходами в міській та сільській місцевості, оцініть їх відмінності. Розрахуйте розмір виплат на душу населення.

Чисельність громадян, яким призначена допомога, та її розмір

Показник	Чисельність громадян, яким призначена допомога, тис. чол.		Сума виплат, тис. грн	
	місто	село	місто	село
Усього, у тому числі пенсіонерам:	1 249,3	1 815,7	16 744	21 309
за віком при повному стажі роботи	511	1 237	5 366	12 639
за віком при неповному стажі роботи	84	93	1 420	1 538
по інвалідності	170	178	2 110	2 167
в разі втрати годувальника	259	153	3 992	2 266
за вислугу років	1,3	1,7	11	14
які отримують соціальну пенсію	224	154	3 846	2 685

Рекомендована література

Бездекова З. Система показателей социальной статистики: концепция, методология, практика / З. Бездекова, К. Поздняк. – М. : Финансы и статистика, 1991. – 190 с.

Грішнова О. А. Людський розвиток / О. А. Грішнова. – К. : КНЕУ, 2006. – 308 с.

Гріненко А. М. Соціальна політика / А. М. Гріненко. – К. : КНЕУ, 2003. – 310 с.

Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища : навч. посіб. / В. С. Джигирей. – К. : Знання, КОО, 2000. – 254 с.

Колесникова И. И. Социально-экономическая статистика / И. И. Колесникова. – Мн. : Новое знание, 2002. – 250 с.

Курс социально-экономической статистики / под ред. М. Г. Назарова. – М. : ЗАО "Финстатинформ": ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 772 с.

Практикум по социальной статистике / под ред. И. И. Елисеевой. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 368 с.

Сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

Сайт ГУС в Харківській області. – Режим доступу : www.kh.ukrstat.gov.ua.

Социально-экономическая статистика : практикум / под ред. В. М. Салина, Е. В. Шпаковской. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 192 с.

Социальная статистика / под ред. И. И. Елисеевой. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 480 с.

Статистические методы исследования в медицине и здравоохранении / под ред. Г. В. Осипова. – М. : Наука, 1979. – 220 с.

Статистика населення с основами демографии / под ред. Г. С. Кильдишева. – М. : Финансы и статистика, 1990. – 312 с.

Столяров Г. С. Соціальна статистика : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Г. С. Столяров, М. Ю. Огай. – К. : КНЕУ, 2003. – 195 с.

Удотова Л. Ф. Соціальна статистика : підручник / Л. Ф. Удотова. – К. : КНЕУ, 2002. – 376 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Завдання до самостійної роботи
з навчальної дисципліни**

"СОЦІАЛЬНА СТАТИСТИКА"

**для студентів напряму підготовки
6.030506 "Прикладна статистика"
денної форми навчання**

Укладач **Аксьонова** Ірина Вікторівна

Відповідальний за випуск *Раєвська О. В.*

Редактор *Булгакова Г. К.*

Коректор *Маркова Т. А.*

План 2015 р. Поз. № 95.

Підп. до друку 03.07.2015 р. Формат 60 x 90 1/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 2,0. Обл.-вид. арк. 2,5. Тираж 50 пр. Зам. № 83.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Леніна, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*